

Medvěda jsme nepotkali

S počátkem adventu láká dejvický kostel sv. Matěje k návštěvě tradičního perníkového betlému, samotný kostel ale také stojí za pozornost. Je postaven na vysokém ostrohu nad šáreckým údolím, na místě, které se pro svou polohu zalíbilo lidem už v době bronzové. Při archeologickém průzkumu na konci 19. století tu byly nalezeny tavicí pece na bronz, žárové hroby knovízské kultury a hroby skrčených koster lužické kultury i nálezy z doby slovanské.

Podle pověsti nechal první kostelík na tomto místě postavit v roce 971 kníže Boleslav II. Pobožný, šestý přemyslovský kníže, který založil i břevnovský klášter, ale také nechal vyvraždit konkurenční Slavníkovce, pobožnost nepobožnost.

O založení kostela existuje několik verzí. Jedna praví, že kníže zabloudil v lese a dostal se až do míst, kde byli za dívčí války pobiti a následně pohřbeni muži ze Ctíradovy družiny. Tam se mu zjevil divoký medvěd střežící hroby Ctíradových bojovníků, díky zjevení svatého Matěje však byl kníže zachráněn. Podle jiné verze v tu chvíli vylezl z křoví statný muž, který medvěda skolil a poté se představil knížeti

jako Matěj. Další varianta pověsti říká, že se nejednalo o divoké zvíře, ale o ochočeného medvěda patřícího chalupníku Matějovi, na což kníže přišel až ve chvíli, kdy si s ním medvěd chtěl začít hrát a olízl mu tvář. Tato verze je nejroztomilejší, ale jako motiv k postavení kostela asi nejméně pravděpodobná.

Z vděčnosti za svou záchranu slíbil kníže na tomto místě nechat postavit kostel zasvěcený svatému Matěji, což také učinil. Kostel byl údajně vysvěcen pražským biskupem sv. Vojtěchem. Tato dávná pověst byla

zaznamenána v Kronice české sepsané v 16. století Václavem Hájkem z Libočan, ovšem mezi nejstaršími českými kostely založenými v 10. století uvádějí kostel sv. Matěje i někteří další čeští letopisci.

První spolehlivý historický údaj o kostele však pochází až z roku 1404. V důsledku husitských válek byl kostel po určitou dobu využíván věřícími přijímajícími podobojí, katolické bohoslužby byly obnoveny v roce 1521. Protože však přestával být kostel vzhledem k počtu věřících kapacitně dostačující, byl v roce 1770 zbořen a nahrazen novým, vybudovaným na témž místě nákladem Františka Xavera Strachovského rytíře ze Strachovic, probošta Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze. Nový kostel postavený v pozdně barokním stylu byl 29. září 1771 vysvěcen pražským sveticím biskupem Janem Ondřejem Kayserem z Keysernu. Hlavní oltář je rokokový s krásnými řezbami a bočními brankami. Nad ním visí v rokokovém rámu neseném vyřezávanými anděly obraz sv. Matěje z roku 1699, který byl namalován ještě pro původní kostel, a to pravděpodobně Christianem Dittmannem von Lavensteinem. Pozadí portrétu tvoří výjev ilustrující pověst o založení kostela.

V průběhu doby postihla kostel řada malérů. Mnohokrát byl vyloupen (jen v letech 1772 až 1800 čtyřikrát, popáté 2. června 1820, znovu v noci na 3. ledna 1903), naposledy v 90. letech 20. století. Tehdy zmizel i barokní reliéf Nejsvětější trojice nalezený v roce 1945 a poté zavěšený nad kazatelnu. Prázdné místo zaplnil obraz Jiřího Anderleho, darovaný autorem

Svatý Matěj je patronem stavebních řemeslníků, řezníků, cukrářů, kovářů a krejčích. Vedle toho prý odvrací černý kašel, neštovice a manželskou neplodnost. Také s počasím má Matěj co do činění. Existuje pořekadlo „Svatý Matěj ledy láme“. Znamená to, že tento den by měl být předzvěstí jara. Dříve bývalo zvykem třást na sv. Matěje ovocným stromovím, aby hojně rodilo. Kromě toho sloužila matějská noc k četným předpovědím. Tak například večer se vkládaly listy břečtanu do mísy s vodou. Když do rána některý list změkkl, znamenalo to nemoc v rodině.

kostelu stejně jako obraz Madony s dítětem. Věž kostela byla těžce poškozena, když do ní v noci z 13. na 14. března 1840 uhodil blesk; při následném požáru byly ve věži roztaveny železné zvony, které sem byly v roce 1787 přeneseny z kostela sv. Vavřínce na pražském Petříně.

Veselejšími tématem jsou svatomatějské pouti, o nichž existuje záznam už z roku 1595. Poutní křížová cesta ke kostelu s dvanácti kapličkami začínala poblíž nynější stanice metra Hradčanská.

Postupně se pouť přesunula k dnešnímu kulaťáku. Čtvrt milionu lidí, kteří za První republiky pouť navštívili, by se už ke kostelu nevešlo. Výstavba ČVUT si v 60. letech vyžádala další stěhování pouti na holešovické Výstaviště a „matějská“ i tady každý rok přitahuje statisíce návštěvníků.

luk, foto autorka

S využitím pramenů wikipédie.cz, panovnici.cz, velkenemcice.farnost.cz